

Vass Lajosné

GONDOLATOK A KÖZÖS MUNKÁRÓL

„A legtöbben úgy vélik, hogy az intellektusa teszi nagygyá a tudóst. Tévedés, a tudóst a jelleme teszi nagygyá.”

(Albert Einstein)

Megtisztelő és egyben felelősség is egy közismert, jelentős, köztiszteletben álló állampolgárról, megyénk, városunk szellemi életének alakításában, fejlesztésében több évtizeden át a legnagyobb nyilvánosság előtt élő és dolgozó személyiségéről írni, vallomást tenni.

E helyen nem vállalkozhatunk arra, hogy Margócsy Józsefet mint tanárt, mint irodalomtörténészt, mint helytörténeti kutatót állítsuk e rövid vallomás középpontjába. Erre sokkal hivatottabbak vannak. Vállalkozhatunk viszont a közös munkához fűződő néhány mozzanat felelevenítésére, néhány gondolat megformálására.

Hosszan lehetne méltatni Margócsy József tudományos közéletben való szerepvállalását. Évtizedeken át sok fontos állami, társadalmi és tudományos tisztséget vállalt és töltött be. Sok időt és energiát fordított tudományos testületek, társaságok tevékenységének segítésére. Számunkra ezek közül kiemelkedő jelentőségű az a közös munka, amelyet több mint 15 éven át a Megyei Tudományos Közalapítvány (és jogelődei: a Megyei Tudományos Koordinációs Bizottság, valamint a Megyei Tudományos Alapítvány) szervezeti keretében végeztünk.

A közös munkáról való gondolkodás, a megközelítés lehet szubjektív, de a mérce nagyon egyértelmű és objektív: Joci bácsi miért és hogyan vált a Megyei Tudományos Közalapítvány kuratóriumának meghatározó személyiségévé.

Akik vele közös munkára vállalkoztunk, rövid idő alatt felismerhettük, hogy elmélyült szakmai ismerete, tudása, tájékozottsága, szellemi igényessége, szilárd jelleme roppant lenyűgöző egyéniséggel párosul. Jellemképének vonásai közé tartoznak — többek között — olyan morális elemek, mint a pontosság, a felelősségérzet, az elhivatottság, a függetlenség. Gondolkodásmódjában egymástól látszólag eltérő fogalmi köröket kapcsol össze, ugyanakkor szigorú, egymásra épülő érvek láncolatát tárja elénk.

Közvetlen társalgása akár érdeklődő, akár tájékoztató jellegű, „félelmetesen” céltudatos és lényegre törő. Akik nem figyelnek rá kellő pontossággal, könnyen félreérthetik. Nem lennének őszinték — és ezzel tiszteletünk iránta szemernyit sem csorbul —, ha nem mondanánk ki, hogy esetenként a kíméletlenségig szokimondó, és ezzel néha sebet oszt és kap.

Külön méltánylandó, hogy mindig vállalta azoknak a nehézségeknek az oldásában való közreműködést, amelyeket a témához nem értő emberek szükségtelenül kívülről-felülről akarva vagy akaratlanul hoztak létre. Közismerten sajnálta az

életéből azokat a haszontalan perceket, órákat, amelyeket — ahogyan Ő nevezte — a „süketek párbeszéde” részeként elszenvedett.

A közös feladatról vallott nézeteit nemcsak jegyzőkönyvek, emlékeztetők őrzik. A javaslatok jelentős részét a közös munka során megvalósítottuk.

Többször hangsúlyozta, hogy nem engedhetjük veszendőbe menni mindazt, aminek létrehozására annyi erőt, fáradságot, tudást fordítottak. Ezért is szorgalmazta a Koszorú című könyvsorozat (6 kötetének) kiadását és az új megyei monográfia megírását.

A közös munka során tőle tanulhattuk meg, hogy a legnagyobb és a legkisebb feladatot egyforma felelősséggel, pontossággal kell elvégezni. Ezt ő be is tartotta. Különösen nagy gonddal, figyelemmel értékelt a különböző pályázatokat. A felfedezett fiatal tehetségeket mindig támogatta, egyengette az útjukat. Ha felkészületlenséget, színvonalatlan munkát tapasztalt, képtelen volt megbocsátani. A tehetséges lustát megvetette.

Ha valakinek ötlete támadt, kifinomult diplomáciai érzékkel igényelte a kézenfekvő, mindenki számára világos érvek felsorakoztatását. Javaslaiban rendszeresen visszatért az a gondolat, hogy csakis a Kuratórium kollektív felelősségére, tevékenységére és nem az egyéni ambíciókra épülő döntés lehet irányadó. Ha nincs meg a belső akarat, semmilyen külső ösztönzés nem tudja fokozni a szellemi igényességet. Erre számtalan példát tárt elénk.

A tudományos közélettel és annak szereplőivel való törődése nem zárult le egy rendezvényel, egy kuratóriumi üléssel. A másik ember iránti tiszteletét, figyelmét, együtt érző és segítőkész humánusát talán kevesebben tudták megtapasztalni. Ezzel sem dicsekedett. Erről a hozzá legközelebb állók tudnak legtöbbet, pedig ez irányú tevékenysége, figyelme körébe sokkal többen tartoznak, tartoztak.

Margócsy tanár úr, Jocó bácsi 80 éves lett. Hihetetlen. Mégis arra gondolunk, hogy milyen követendő példát kaptunk tőle, akik a közelébe kerültünk. Követendő példát: értelmiségi gondolkodásból, szellemi igényességből, humánumból. Kívánjuk, továbbra is így legyen. A Kuratórium javaslatára a Megyei Közgyűlés 1999. február 5-én Jocó bácsit a Tudományos Közalapítvány Kuratóriuma tiszteletbeli örökös tagjává választotta.